

IMPACT FACTOR
6.014

ISSN 2250-169X

International Registered & Recognized
Research Journal Related to Higher Education for all Subjects

VISION

RESEARCH REVIEW

UGC APPROVED, REFEREED & PEER REVIEWED RESEARCH JOURNAL

<p>Issue - XVII, Vol. - V Year-IX, Bi-Annual(Half Yearly) (June 2019 To Nov. 2019)</p>	<p>CHIEF EDITOR Dr. Balaji G. Kamble Professor & Head, Dept. of Economics, Dr. Babasaheb Ambedkar College, Latur, Dist. Latur. (M.S.)India.</p>	<p>SPECIAL EDITOR Dr. E. Sivanagi Reddy 'Sthapathi' Dept of Archaeology & Museums, Hyderabad (A.P.)</p>
<p>Editorial Office : 'Gyandev-Parvati', R-9/139/6-A-1, Near Vishal School, LIC Colony, Pragati Nagar, Latur Dist. Latur - 413531, (Maharashtra), India.</p>	<p>EXECUTIVE EDITORS</p>	
<p>Contact : 02382 -241913 9423346913 / 7276301000 9637935252 / 9503814000</p>	<p>Dr. Sachin Napate Pune, Dist. Pune. M.S</p>	<p>Verena Blechinger Talcott Director, Dept. of History & Cultural Studies, University of Barin, Barin, (Germany)</p>
<p>E-mail : interlinkresearch@rediffmail.com visiongroup1994@gmail.com mbkamble2010@gmail.com</p>	<p>Michael Strayss, Director, International Relation & Diplomacy, Schiller International University, Pans. (France)</p>	<p>Dr. Deelip S. Arjune Professor, Head, Dept. of History J. E. S. Mahavidyalaya, Jaina, Dist. Jaina (M.S.)</p>
<p>Published By : Jyotichandra Publication Latur, Dist. Latur - 413531. (M.S.)</p>	<p>Dr. Nilam Chhangani Dept. of Economics, S.K.N.G. College, Karanja Lad, Dist. Sashim (M.S.)</p>	<p>Dr. Rajendra R. Gawhale Head, Dept. of Economics, G.S. College, Khamgaon, Dist. Buldana (M.S.)</p>
<p>Price : ₹ 200/-</p>	<p>DEPUTY EDITORS</p>	
	<p>Dr. Rajendra Ganapure Professor Head, Dept. of Economics, S. M. P. Mahavidyalaya, Murum, Dist. Osmanabad (M.S.)</p>	<p>Dr. B. K. Shinde Professor, Head, Dept. of Economics, D. S. M. Mahavidyalaya, Jintur, Dist. Parbhani (M.S.)</p>
	<p>Dr. Vijay R. Gawhale Head, Dept. of Commerce, G.S. Mahavidyalaya, Khamgaon, Dist. Buldana (M.S.)</p>	<p>Bhujang R. Bobade Director, Manuscript Dept., Deccan Archaeological and Cultural Research Institute, Hyderabad. (A.P.)</p>
	<p>Dr. Mahadeo S. Kamble Dept. of History Vasant Mahavidyalaya, Kajj, Dist. Beed (M.S.)</p>	<p>Dr. S. R. Patil Professor, Dept. of Economics, Swami Vivekanand Mahavidyalaya, Shirur Tajband, Dist. Latur (M.S.)</p>
	<p>CO - EDITORS</p>	
	<p>Dr. Allabaksha Jamadar Professor, Head, Dept. of Hindi, B.K.D. College, Chakur, Dist. Latur (M.S.)</p>	<p>Dr. Murlidhar Lahade Dept. of Hindi, Janvkar Mahavidyalaya, Bansarola, Dist. Beed (M.S.)</p>
	<p>Dr. Shyam Khandare Dept. of Sociology, Gondwana University, Gadchiroli, Dist. Gadchiroli (M.S.)</p>	<p>Dr. M. Veeraprasad Dept. of Political Science, S.K. University, Anantpur, Dist. Anantpur (A.P.)</p>

INDEX

Sr. No	Title for Research Paper	Page No.
1	Sachh Bharat Abhiyan, Jan Dhan Yojana, Aadhar Card linking & Industrial Growth Dr. Shivraj R. Patil	1
2	Broken Images of Women in Attia Hosain's 'Sunlight on a Broken Column' Gautam Ambhore	9
3	A Study of Classroom Challenges of Teachers in the Present Education Scenario Somnath K. Pachling	16
4	Nutritional Problems in rural Community of Latur Districts Children Vijaykumar Govindrao Birajdar	22
5	दलित आत्मकथा में व्यक्त आम्बेडकरी डॉ. विश्वनाथ अंधारे	30
6	जलसंपत्तीचे नियोजन व व्यवस्थापन काळाची गरज पुरुषोत्तम मधुकर कुटे, डॉ. अलका अ. मानकर	35
7	आंतरमहाविद्यालयीन आणि आंतरविद्यापीठीय खेळाडुंचा आणि मानसिक आरोग्य यांचा अभ्यास डॉ. बी. एन. गपाट	39
8	महिला डॉक्टरांचे आरोग्य आणि व्यावसायिक जीवन डॉ. प्रकर्ष सुभाषराव देशमुख	45

जलसंपत्तीचे नियोजन व व्यवस्थापन काळाची गरज

पुरुषोत्तम मधुकर कुटे

वाणिज्य विभाग,

कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय,

दिखलदरा

डॉ. अलका अ. मानकर

कला विभाग,

श्री. पुंडलिक महाराज महाविद्यालय,

नांदुरा

Research Paper - Commerce

गोषवारा

समाजातील प्रत्येक व्यक्तीने पाणी समस्येविषयी सामाजिक बाधिलकी ठेवणे आवश्यक आहे. त्यासाठी 'पाणी अडवा पाण जीरवा' ही संकल्पना जनमानसात रुजविण्यासाठी लोकसहभागाच्या माध्यमातून व्यापक स्वरूपात चळवळ उभारून पर्यायी जलस्रोतांचा शोध घेणे आवश्यक आहे. त्यासाठी समाजातील सर्वच स्तरावर जलव्यवस्थापनाच्या माध्यमातून जीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रात काटकसरीने वापर करून पाण्याच्या उत्पादकता वाढविण्यासाठी प्रयत्न होणे गरजेचे आहे.

प्रस्तावना :

जल आणि मानवी जीवन ह्या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत. जल आहे म्हणून जीवन आहे. जीवनाची यशस्वी वाटचाल होण्यासाठी जलाची (पाण्याची) सातत्याने आवश्यकता असते. पाणी हा जीवनाचा तसेच जीवनातील प्रत्येक क्षेत्राच्या विकासाचा खरा आधार आहे. पाणी ही दुर्मिळ व मौल्यवान अशी राष्ट्रीय संपत्ती आहे. सर्व समाजाच्या गरजा पूर्ण होतील आणि पर्यावरणाचा समतोल बिघडणार नाही, अशा रीतीने काळजीपूर्वक जलसंपत्तीचे नियोजन, विकास आणि जपणूक करण्याची गरज आहे. दुर्दैवाने आजही देशातील ७० टक्के शेतीचे क्षेत्र पाण्यासाठी फक्त पावसावर अवलंबून आहे. महाराष्ट्राची स्थिती तर याहूनही वाईट आहे. महाराष्ट्रात ८७ टक्के शेती ही पावसावर अवलंबून आहे. पिकांच्या वाढीच्या विशिष्ट अवस्थांमध्ये नेमका पाऊस पडेल याची खात्री नसल्याने या राज्यातील बहुसंख्य जनतेचे भवितव्य दैवाधीन आहे असे म्हटले तर वावगे ठरणार नाही. म्हणूनच तर भारतीय अर्थतज्ञांनी देशाच्या अर्थव्यवस्थेचे वर्णन निसर्गाशी जुगार असेच केले आहे. भारतीय

- 2) सार्वजनिक ठिकाणी उदा. रेल्वे स्टेशन, बस स्थानक, शासकीय कार्यालय, उपहारगृहे, हॉटेल्स, लग्न समारंभ, धार्मिक व सामाजिक कार्यक्रम इ. ठिकाणी पाण्याचा जपून वापर करणे.
- 3) पावसाळ्यात घराच्या छतावर पडणाऱ्या पाण्याचा संचय करून पुनर्वापर करण्यात यावा.
- 4) जलाशयातील व कालव्यांमध्यून पाण्याची होणारी गळती थांबविण्यासाठी त्यांची वेळोवेळी देखभाल, दुरुस्ती व विकास करण्यात यावी.
- 5) जलाशयातील पाण्याचा शेती, उद्योग व बांधकाम इ. ठिकाणी काटकसरीने वापर करणे.
- 6) पाण्याची उपलब्धता लक्षात घेवून कमी पाणी लागणाऱ्या पिकांची निवड करण्यात यावी.
- 7) शेतकऱ्यांद्वारे सिंचनासाठी ठिबक सिंचन व तुषार सिंचन यासारख्या आधुनिक सिंचन पद्धतींचा अधिकाधिक वापर करणे.
- 8) पाणी पुरवठा करतांना पाण्याचे मोजमाप करून पाणी पुरवठा करण्यात यावा.

संदर्भ सूची :-

- 1) सौ. शहा सुरेखा, "महाराष्ट्राचे जलनायक", सुमेरु प्रकाशन, डोंबिवली, २००६
- 2) Jha. S.K. "Rural development administration in India", Janki Prakashan, New Delhi, 1988
- 3) मिश्र एस.के. आणि पुरी वि.के. "भारतीय अर्थव्यवस्था", हिमालय पब्लिशिंग हाऊस, मुंबई 2011
- 4) सौ. शहा सुरेखा, "महाराष्ट्राचे जलनायक", सुमेरु प्रकाशन, २००६
- 5) जलव्यवस्थापन मासिक, "गोडवा शेतीचा", गोडवा प्रकाशन, प्रा.लि. पुणे, नोव्हें. २०१४
- 6) www.hindi.indiawaterportal.org
- 7) mr.vikaspedia.in